

SENYORES I SENYORS
COMENÇA L'ESPECTACLE

GEORGES MÉLIÈS

I EL CINEMA DEL

★ 1900 ★

Dossier de premsa

Plaça de l'Ajuntament. Logroño

De l'11 d'octubre al 7 de novembre de 2019

"la Caixa" presenta a Logroño un innovador espai expositiu sobre el naixement del cinema

COMENÇA L'ESPECTACLE

GEORGE MÉLIÈS I EL CINEMA DEL 1900

Georges Méliès (1861-1938) va introduir la màgia i la ficció en el cinema quan aquest encara es trobava a les beceroles i era gairebé només documental. La contribució del cineasta francès al setè art és fonamental. Va ser dibuixant, mag, director de teatre, actor, decorador i tècnic, i també productor, realitzador i distribuïdor de més de 500 pel·lícules entre el 1896 i el 1912. Va regnar en el món del gènere fantàstic i del trucatge cinematogràfic durant gairebé vint anys, abans de caure en l'oblit i la ruïna econòmica, que el van portar a destruir els negatius de totes les seves pel·lícules. "la Caixa" presenta *Comença l'espectacle. Georges Méliès i el cinema del 1900*, una exposició en un nou i innovador format itinerant que, en un espai de 200 metres quadrats, trasllada els visitants a l'ambient de principis del segle xx per explicar com es va produir el naixement del cinema com a fenomen popular i quin va ser el paper cabdal que hi va fer Méliès. La mostra inclou reproduccions d'aparells, maquetes, objectes d'època i còpies de fotografies, així com la projecció de diversos films, amb una atenció especial per *Le voyage dans la Lune* (1902). La mostra s'ha dut a terme amb la participació de La Cinémathèque Française, que disposa de la col·lecció més important a escala mundial d'objectes de Méliès.

Comença l'espectacle. Georges Méliès i el cinema del 1900. Dates: de l'11 d'octubre al 7 de novembre de 2019. Lloc: Plaça de l'Ajuntament, Logroño. **Organització i producció:** exposició organitzada "la Caixa", amb la participació de La Cinémathèque Française. **Comissariat:** Sergi Martín, guionista i escriptor.

 @CaixaForum_CAT #Méliès

Logroño, 11 d'octubre de 2019. L'alcalde de Logroño, Pablo Hermoso de Mendoza; el director d'Institucions de CaixaBank a La Rioja, Iker Muguruza; la delegada de la Fundació Bancària "la Caixa" a La Rioja i Aragó, Alejandra Usón, i el comissari de l'exposició, Sergi Martín; han presentat avui *Comença l'espectacle. Georges Méliès i el cinema del 1900*, mostra que explica el naixement del cinema i ret homenatge a qui ha estat considerat el primer il·lusionista del cinema.

Dins la seva programació cultural, "la Caixa" presta una atenció preferent a les manifestacions artístiques fonamentals en la formació de la sensibilitat contemporània. En aquesta línia s'emmarquen les exposicions dedicades al cinema, que, juntament amb la fotografia, és la forma artística més característica del segle xx. Així, els últims anys l'entitat ha dedicat mostres retrospectives a grans noms del món del cinema, com Charles Chaplin, Federico Fellini i Georges Méliès.

Després de l'organització d'una gran retrospectiva sobre el cineasta francès als centres CaixaForum que "la Caixa" té repartits pel territori espanyol, l'entitat presenta un nou i innovador projecte expositiu, un viatge en el temps per traslladar els visitants als anys en què el cinema va esdevenir un espectacle popular, gràcies, en gran part, als invents i les tècniques que va desenvolupar Georges Méliès.

Fill d'un empresari del calçat, Méliès (1861-1938) va ser dibuixant, mag, constructor d'artefactes, director de teatre, actor, decorador i tècnic, i també productor, realitzador i distribuïdor de més de 500 pel·lícules entre el 1896 i el 1912. Va regnar en el món del gènere fantàstic i del trucatge cinematogràfic durant gairebé vint anys, i la seva contribució al setè art va ser fonamental: va introduir el somni, la màgia i la ficció en el cinema, quan encara es trobava a les beceroles i era només documental.

Davant el cinema de caràcter documental dels germans Lumière, l'acte fundacional de Méliès va consistir a combinar l'univers de Jean-Eugène Robert-Houdin, el pare de la màgia moderna, amb la cinematografia de Marey, i també a donar un decidit impuls al cinema com a espectacle.

Com a geni dels efectes especials, Méliès va aplicar al cinema trucs de màgia i la tècnica de la llanterna màgica: pirotècnia, efectes òptics, desplegable horitzontals i verticals, aturades de càmera, foses encadenades, sobreimpressions, efectes de muntatge i de color, etc. És com si aquest virtuosos de la tècnica ho hagués inventat i utilitzat tot.

Méliès va viure uns quants anys daurats, d'una popularitat extraordinària, que van culminar amb l'estrena, el 1902, de *Le voyage dans la Lune* (*El viatge a la Lluna*), film que van veure milions d'espectadors. Malauradament, l'expansió de la indústria cinematogràfica i l'aparició de grans empreses com Pathé i Gaumont van portar Méliès a la ruïna i l'oblit. El 1923, totalment arruïnat, va destruir els negatius de totes les seves pel·lícules i va acabar venent joguines a la parisenca estació de Montparnasse. El periodista Léon Druhot el va reconèixer a l'estació i, a partir d'aquell moment, la seva obra es va començar a valorar de nou i a recuperar.

Un viatge als anys en què el cinema va esdevenir un espectacle popular

Comença l'espectacle. Georges Méliès i el cinema del 1900 trasllada els visitants a una fira al tombant del segle XX, amb les seves barraques i el seu ambient de festa. Va ser en aquest entorn on el cinema va prendre forma com a espectacle: diversió i emocions. I, en gran part, va ser gràcies a un home, Georges Méliès, que va saber entendre què volia la gent i com fer-la somiar i distreure's. Les seves pel·lícules van marcar el camí que van seguir els primers cineastes, a Europa i als Estats Units.

Els diferents espais i recursos expositius de la mostra descobreixen com era el món i l'oci d'aquella època, així com les claus per entendre la importància de Georges Méliès. L'exposició inclou diverses pel·lícules de Méliès —que es complementen amb una selecció de films dels germans Lumière—, audiovisuals, còpies de fotografies de l'època i reproduccions de cartells, dibuixos i una maqueta de l'estudi de Méliès a Montreuil, alguns objectes d'època, com la carpeta fantàstica de Houdin, i aparells com el cinematògraf dels germans Lumière.

"la Caixa" ha produït diverses peces audiovisuals que ajuden a entendre el món de Méliès i la seva influència. Destaquen tres audiovisuals en què els visitants podran escoltar l'opinió de reconegudes figures del cinema actual sobre aquest tema, com ara els directors Juan Antonio Bayona i Javier Ruiz Caldera, el guionista i director Oriol Capel, l'escenògraf Ignasi Cristià, la crítica de cinema Desirée de Fez, el director de fotografia Óscar Faura, l'actriu Greta Fernández, el productor Enrique López Lavigne, el director publicitari Fernando Mainguyague, l'especialista en maquillatge i efectes especials David Martí i el muntador Jaume Martí.

Comença l'espectacle. Georges Méliès i el cinema del 1900 es divideix en tres àmbits. El primer ens presenta el context de Georges Méliès, una primera aproximació al tombant de segle i als principals aspectes socials, polítics i populars del món del 1900.

Un cop els visitants han creuat el teló, un segon àmbit presenta el món de Méliès i els acosta a l'experiència pròpiament cinematogràfica. Les parades de fira remetent al cinema del tombant de segle i a la importància de Georges Méliès en aquest primer moment del nou espectacle.

L'últim àmbit està dedicat a *Le voyage dans la Lune*, la primera pel·lícula pensada, creada i distribuïda per assolir l'èxit, l'any 1902. A partir d'aquí, s'aprofundeix en com ha canviat el cinema des de l'època de Méliès i quina ha estat la influència d'aquest pioner en la creació del llenguatge cinematogràfic primigeni i en la concepció popular del cinema. També s'explica la seva trajectòria, com va acabar portant una botiga de joguines a Montparnasse i com va ser redescobert el 1926 i reivindicat fins avui com una de les figures clau del cinema.

L'exposició també inclou «**Participa Méliès**», una activitat educativa i participativa relacionada amb l'exposició, oberta a tothom —públic general, familiar i escolar— i que ofereix als visitants la possibilitat de demostrar el seu enginy i la seva creativitat inspirant-se en els fantàstics trucs de l'inventor dels efectes especials. Només cal un dispositiu que pugui gravar (càmera, vídeo, mòbil o tauleta) i fer servir algun dels trucatges característics del cinema de Méliès, com ara la substitució, la sobreimpressió o els jocs d'escala. Alguns dels vídeos guanyadors a les tres edicions anteriors del concurs es projecten a l'exposició. Tota la informació està disponible a www.participamelies.com.

La mostra està comissariada per Sergi Martín, guionista i escriptor. Graduat superior en Cinematografia i Audiovisuals, està especialitzat en guió per l'ESCAC (Universitat de Barcelona). Ha treballat en el desenvolupament de diversos documentals, campanyes de comunicació i programes de televisió a Espanya i als Estats Units. A més de la seva trajectòria audiovisual, ha publicat assajos de divulgació social i històrica, i ha estat professor de literatura i cinema a l'ESCAC.

Un espai expositiu exclusiu i innovador

Per a l'exhibició de l'exposició *Comença l'espectacle. Georges Méliès i el cinema del 1900*, "la Caixa" ha dissenyat un espai especial i innovador, la UD 100. Aquest sistema converteix la caixa d'un contenidor en un espai expositiu de 100 metres quadrats lliures i amb una altura a la part central de fins a 5,5 metres. El sistema desenvolupat permet també unir més d'una unitat desplegable per obtenir un espai que pot incloure exposicions de 200 metres quadrats.

En aquest cas, dues unitats de 100 metres traslladen els visitants a una fira de l'any 1900, amb les seves barraques i el seu ambient de festa, per descobrir l'entorn en què el cinema va prendre forma com a espectacle i l'home que més hi va contribuir.

Un sofisticat sistema hidràulic d'autoanivellació controlat mitjançant una pantalla tàctil permet, en un temps rècord, que dos tècnics assumeixin les tasques de desplegament de la UD 100 des de l'obertura completa de l'habitable fins a l'assentament total en el terreny: l'un dirigeix els moviments i l'altre els controla, confirma o avorta davant qualsevol imprevist. El sistema individualitzat d'ancoratge al sòl permet corregir desnivells de fins al 4 %.

S'ha posat un èmfasi especial en l'apartat de la sostenibilitat, concretament en el consum energètic, mitjançant panells dobles amb cambra d'aire, concepte aquest diametralment oposat a l'habitual lona usada als envelats. El disseny del sostre, disposat en forma triangular i amb una trapa orientable, facilita de manera controlada l'evacuació de l'aire calent acumulat a la zona superior. Finalment, un sistema modern de refrigeració natural (*free cooling*) complementa l'optimització de l'energia per mantenir el clima desitjat. Per a la il·luminació, la UD utilitza el sistema LED en format de focus i tires encastables de baix consum.

Amb aquest nou espai, "la Caixa" divulga el coneixement cultural, científic i social a un públic més ampli. La finalitat d'aquestes exposicions, que itineren per diferents poblacions i s'instal·len en espais cedits pels municipis, és arribar al màxim nombre possible de persones.

ÀMBITS DE L'EXPOSICIÓ

1. INTRODUCCIÓ: BENVINGUTS AL 1900

Amb el segle XX van arribar molts canvis: grans transformacions socials, tecnològiques, científiques, artístiques, etc. I, sobretot, va prendre forma una nova manera de veure el món. Precisament en aquells anys va néixer el cinema, l'espectacle més popular de tots els temps! Un dels primers cineastes va ser Georges Méliès. A través de la seva vida, de la seva passió i de la seva extensa filmografia, podrem fer un viatge màgic i conèixer millor aquells temps que van canviar el món.

1.1. El món del 1900

L'any 1900, les potències europees controlaven una bona part de l'Àfrica i d'Àsia. El Regne Unit i França actuaven especialment com a grans metròpolis. L'esclavitud i l'explotació indiscriminada dels recursos naturals eren pràctiques habituals a les colònies. Mentrestant, a les ciutats europees la consolidació industrial anava acompanyada d'una gran agitació social i conflictes importants entre treballadors i empresaris.

Espanya va entrar en un període de reflexió després de perdre les últimes colònies. La Generació del 98 i els regeneracionistes en van ser els portaveus. Al mateix temps, joves nacions com ara Alemanya i els Estats Units començaven a reclamar un lloc en la història, que efectivament van aconseguir durant el segle XX. La tecnologia, la ciència, la medicina i el pensament feien grans avenços i posaven els fonaments del futur.

Les guerres d'arreu del món tenien un gran impacte, i la gent en seguia el desenvolupament a través de la premsa. La major part dels conflictes es relacionaven amb els processos de colonització i descolonització. El cas del Japó va ser singular: un vell imperi que volia recuperar la seva esplendor i va començar una ofensiva expansionista. Els avenços tecnològics i l'expansió del ferrocarril també van tenir força repercussió en les dinàmiques bèl·liques i la seva cruesa.

1.2. Benvinguts al teatre Robert-Houdin

Al final del segle XIX, els espectacles més comuns per ocupar les estones de lleure eren el teatre, el cabaret i el circ. L'il·lusionisme i les arts endevinatòries també eren molt populars. Es van posar de moda els parcs d'atraccions i les fires, que s'instal·laven a les esplanades de les ciutats i dels pobles. Les projeccions amb canvis de llum, les animacions terrorífiques (fantasmagories) i les il·lusions òptiques que aconseguien simular el moviment despertaven una fascinació absoluta.

Georges Méliès, fill d'una família acomodada, va deixar la fàbrica de calçat que regentava i va fer realitat un somni: va comprar un vell teatre a París, el Robert-Houdin, i el 1888, a 27 anys, va iniciar el seu camí com a mag i il·lusionista. Els seus primers èxits van coincidir amb l'Exposició Universal de París (1889), que va atraure molts estrangers i gent de províncies a la capital. Méliès es va fer un nom amb uns espectacles en què combinava trucs de màgia, projeccions, esquetxos curts i molt de ritme i sentit de l'humor. Aquestes van ser les claus de la seva reputació.

1.3. El cinematògraf Lumière

28 de desembre de 1895. Al Salon Indien del Grand Café del Boulevard des Capucines de París, els germans Louis i Auguste Lumière van presentar en societat el seu invent, el cinematògraf. Georges Méliès hi va ser: aquella mateixa tarda, el pare dels germans Lumière l'havia convidat personalment a la projecció de deu pel·lícules. Recordant aquell moment, Méliès va escriure uns anys després:

«Davant d'aquell espectacle, efectivament vam quedar tots bocabadats, estupefactes, sorpresos, fins al punt que faltaven paraules per descriure-ho. [...] Quan va acabar, l'entusiasme era absolut, tothom es demanava com s'havia pogut obtenir un tal resultat.»

En un primer moment, els germans Lumière van considerar que el seu invent només tindria usos familiars. Fins i tot van dir als seus empleats:

«La moda de les nostres pel·lícules durarà un any, potser divuit mesos. Després, haurem de trobar una altra feina.»

En canvi, Georges Méliès de seguida va veure les possibilitats que tenia el cinematògraf. Va demanar als Lumière que li'n venguessin un per incloure'l a les funcions del Robert-Houdin, però ells s'hi van negar. Així doncs, Méliès va decidir comprar l'aparell de l'inventor Robert William Paul, i gràcies a això va començar a incorporar el cinema als seus espectacles.

2. MÉLIÈS I EL CINEMA

2.1. El terrible incendi del Bazar de la Charité

El dia 4 de maig de 1897, el cinema, que a penes tenia un any de vida, va rebre un cop molt dur. S'havia convocat l'alta societat a una projecció benèfica al Bazar de la Charité, al carrer de Jean Goujon de París. La mateixa Sofia Carlota de Baviera, duquessa d'Alençon i germana de l'emperadriu Sissí, hi era present. En una pausa,

algú va encendre un llumí que va fer combustió amb els gasos acumulats. Les flames es van escampar ràpidament, i 140 persones hi van morir atrapades.

L'incendi al Bazar de la Charité va ser un dels molts accidents que va viure el primer cinema. Ara bé, el seu dramatismes i la gran repercussió del fet van consolidar la idea que el cinema era molt perillós. Les autoritats l'atacaven sense contemplacions. Hi havia poques sales estables, i obrir-ne de noves o adaptar-se a les normatives de seguretat era molt costós. Els bancs eren reticents a concedir crèdits precisament per la mala fama del cinema.

Els firaires, que no estaven tan controlats, van acollir el cinema com una atracció que ràpidament va esdevenir un gran èxit. A les fires es vivia una cultura molt visual i dinàmica: es feien projeccions (llanternes màgiques o panorames) i s'animaven fotografies (bioscopi).

2.2. L'experiència del cinema

El cinema va viure un moment d'esplendor durant l'Exposició Universal de París del 1900. A més a més, gràcies a les fires es va estendre pels pobles i les ciutats. Les projeccions s'acompanyaven de música i banda sonora, i un narrador les anava comentant. El públic reia, xiulava o cridava, i tot formava part de l'espectacle.

En funció de la fira i del pressupost, les pel·lícules es podien veure sota els grans envelats o en petites barraques, a peu dret. Es projectaven diverses pel·lícules i, entre l'una i l'altra, s'interrompia la sessió per canviar el rotille.

Els firaires van aprofitar un altre invent recent: les rulots. En aquests vehicles transportaven els grups electrògens que subministraven l'energia necessària per fer funcionar els projectors, en un moment en què la xarxa elèctrica tot just s'estava creant i no arribava a tot arreu.

2.3. Star Film

A la primavera del 1896, Georges Méliès va rodar *Une partie de cartes* (*Una partida de cartes*), que es considera la seva primera pel·lícula. A partir d'aquí, va començar una gran producció que va convertir en negoci. Sovint rodava amb dues càmeres per tenir diferents còpies, algunes de les quals destinava a les fires, un mercat que estava en auge. Méliès organitzava projeccions perquè els firaires poguessin veure els films, comprar-los i endur-se'ls.

També projectava les pel·lícules al seu teatre, que ben aviat va transformar en un cinema. L'èxit de les sessions exclusivament cinematogràfiques va ser més aviat discret, però la maquinària estava en marxa!

Georges Méliès va ser un home orquestra del primer cinema: ell ho feia gairebé tot. Era productor i escenògraf, construïa maquetes i pintava decorats, dissenyava el vestuari, actuava, escrivia i dirigia.

Malgrat aquesta dinàmica artesanal, la visió comercial de Méliès el va dur a engegar una sèrie d'empreses de caràcter industrial. Va fundar la seva pròpia productora, Star Film; va crear un mercat de distribució internacional, que també va arribar a Espanya, i va construir un estudi, el primer d'Europa, a la ciutat de Montreuil.

El 1897, Georges Méliès va constatar que necessitava un lloc per rodar les seves pel·lícules, on pogués controlar la llum, l'espai i els elements escènics sense haver de dependre sempre de factors externs. Va ser així com va projectar i encarregar la construcció d'un estudi a la seva propietat de Montreuil, a tocar de París. L'edifici tenia les parets exteriors completament de vidre, i les mateixes mides que el teatre Robert-Houdin, amb un petit annex aïllat per situar-hi la càmera. S'hi van habilitar una fossa i una passarel·la metàl·lica damunt de l'escenari per als trucatges, a més de bastidors i camerinos.

2. 4. Georges Méliès, el primer director de cinema

Georges Méliès va crear una de les primeres indústries cinematogràfiques. Però, a més, va ser el primer a introduir nous continguts basats en la ficció: va incorporar el guió, els actors, la il·luminació i els decorats. La seva passió com a mag el va dur a imaginar efectes i trucatges que feien embadalir el públic.

Méliès feia les seves pel·lícules pensant en la gent que les veuria. Per això, va adaptar la temàtica de les seves obres als gustos de les classes populars i del cinema de fira. Va ser així com van néixer les seves pel·lícules fantàstiques i plenes de trucs, però també les recreacions dels grans esdeveniments de l'època i les adaptacions de clàssics literaris i obres de teatre.

El públic es delia per veure els grans personatges del moment, i l'única manera de fer-ho eren les il·lustracions, les escasses fotografies dels diaris i els museus de cera, que eren una veritable atracció. Per respondre als gustos imperants, Georges Méliès feia reconstruccions dels esdeveniments més populars. Per exemple, el 1902 havia de tenir lloc la coronació del nou sobirà britànic, Eduard VII. Méliès va treballar amb eficàcia i ja tenia a punt una pel·lícula per al mateix dia de la cerimònia, *Le Sacre*

d'Édouard VII (*La coronació d'Eduard VII*). Tanmateix, al monarca se li va detectar una apendicitis i la coronació es va haver d'ajornar un mes. Així, la coronació es va poder veure abans a la pel·lícula de Méliès que no pas a la realitat.

3. LE VOYAGE DANS LA LUNE I EL LLEGAT DE MÉLIÈS

3.1. Le voyage dans la Lune

El dia 1 de setembre de 1902, es va estrenar una de les pel·lícules més importants de la història del cinema: *Le voyage dans la Lune*. Al principi, els firaires no volien comprar-la perquè consideraven que era massa llarga (durava més de 15 minuts). Méliès, convençut de la seva feina, va preparar una projecció de mostra i l'èxit va ser espectacular. Anys més tard, Méliès ho recordava així:

«Mai no he sabut com, en el món dels firaires, les notícies poden córrer a tal velocitat. El que és ben cert és que, l'endemà, tots els firaires de França estaven al corrent del gran èxit de *Le voyage dans la Lune*, i ploviem comandes d'arreu.»

Citat per Georges Sadoul

Le voyage dans la Lune va suposar la seva consagració absoluta com a director. Però, sobretot, va representar el triomf del cinema narratiu, de les pel·lícules que expliquen històries. Aquesta va ser la gran aportació de Georges Méliès. La pel·lícula va ser un èxit rotund, tant a França com als Estats Units, i va ser imitada i copiada in comptables vegades.

Georges Méliès va fer moltes pel·lícules sobre viatges extraordinaris i llocs remots, que alhora li permetien experimentar amb efectes especials i trucatges. Gràcies a totes les seves aportacions, Méliès és considerat un dels pares de la ciència-ficció cinematogràfica.

Aquest vessant del cinema de Méliès és continuador dels espectacles d'il·lusionisme i de màgia, que estaven molt de moda. A finals del segle XIX, també la literatura de viatges i els relats fantàstics eren molt populars. Un dels autors que van tenir més èxit va ser Jules Verne.

Le voyage dans la Lune està inspirada en dues obres de Verne: *De la Terra a la Lluna* (1865) i *Al voltant de la Lluna* (1870). També s'hi distingeix la influència de la novel·la *Els primers homes a la Lluna* (1901), de H. G. Wells.

3.2. La magnitud de l'espectacle

Han passat més de cent anys des que Georges Méliès va imaginar i dirigir el seu *Le voyage dans la Lune*. Des d'aleshores, l'espectacle que va crear ha evolucionat, se n'ha perfeccionat la tecnologia i el llenguatge, i s'ha estès per tot el món. El cinema ha esdevingut una gran indústria d'entreteniment i una de les grans expressions creatives del segle XX, el setè art.

Per rodar una pel·lícula de les que avui veiem a les sales, es necessita la col·laboració de moltes persones, mesos de feina i un pressupost considerable. Tot és molt diferent de com es feia en els temps de Méliès, però hi ha una cosa que resta immutable: avui, com ahir, el cinema és un gran espectacle de màgia, somnis i emocions.

3.3. La fira i el cinema

El primer cinema va trobar en els firaires uns grans aliats. El món de la fira estava molt ben estructurat gràcies a una xarxa consolidada de localitzacions, calendaris i, fins i tot, organitzacions sindicals. El desenvolupament del ferrocarril i les rulots havien agilitzat els desplaçaments i el transport de materials. A més, disposaven d'una premsa pròpia, amb publicacions com ara *L'Industriel Forain*, *Actualité Foraine*, *L'Inter-Forain* i *Vie Foraine*. Inclòs dins aquest circuit, el cinema es va escampar massivament i ràpidament.

El cinema va ser el gran espectacle de les fires franceses entre el 1897 i el 1905. Durant aquest període, es va crear un públic i se'l va educar en el nou llenguatge visual. I va ser en aquest entorn on es van anar provant diferents innovacions tecnològiques i perfeccionant els dispositius de projecció.

El cinema de Georges Méliès va viure la seva esplendor durant aquest període: les aventures, els trucs i els viatges fantàstics entretenien i fascinaven un públic popular totalment lliurat. Un element que acredita la popularitat de Méliès és la quantitat d'anuncis que va arribar a fer. Les marques se'l disputaven per rodar pel·lícules publicitàries, que s'incorporaven a les sessions. D'aquestes peces, no se'n conserva cap, però resta el testimoni d'algunes fotografies dels rodatges.

3.4. Declivi, guerra i silenci

A partir del 1905, el cinema ja va començar a ser un negoci molt rendible. S'havien millorat les condicions de seguretat i de projecció, i les productores, que havien anat creixent, en especial Pathé i Gaumont, van apostar per crear una xarxa de sales estables. Per reforçar la seva estratègia comercial i assegurar l'èxit dels seus locals, van deixar de vendre i llogar pel·lícules als firaires (1908). Una llei del 1912 que introduïa noves mesures de control sobre els firaires va suposar el seu declivi definitiu.

Van ser uns anys de canvis, als quals cal afegir la tragèdia de la Primera Guerra Mundial.

La productora dels germans Pathé va passar a controlar una gran part de la distribució i els noticiaris. La companyia Gaumont acumulava èxits gràcies al fitxatge de Louis Feuillade com a director i les històries del malvat Fantômas. Es va posar de moda un altre tipus d'històries, més semblants al teatre, més del gust del públic urbà i burgès.

D'altra banda, les millores tecnològiques també van permetre allargar cada cop més la durada de les pel·lícules. En el cas de Georges Méliès, que controlava la major part dels processos cinematogràfics, això volia dir multiplicar per molt la seva feina. La manera de fer cinema de Méliès va quedar superada per les innovacions tècniques i el canvi de gustos del públic... El 1911 va perdre els drets de distribució de les seves pel·lícules a favor de la productora Pathé, i el 1913 va rodar la seva darrera pel·lícula.

Per si no fos prou, la seva esposa va morir i es va haver de fer càrrec tot sol dels seus dos fills. Va tornar a fer espectacles de teatre, però la seva estrella s'havia apagat. Va caure en desgràcia i l'ofegaven els deutes: la ruïna total. En un atac de ràbia, fins i tot va cremar una gran part de les seves pel·lícules per obtenir-ne la plata que s'utilitzava en la fabricació del material (nitrat de plata). El nom de Georges Méliès es va oblidar..., va desaparèixer.

3.5. La botiga de joguines de Montparnasse

El 1925, quan estava del tot enfonsat, Georges Méliès es va retrobar amb Jehanne d'Alcy, que havia estat una de les actrius de les seves pel·lícules. Jehanne d'Alcy el va rescatar de la pobresa, es van casar i tots dos es van ocupar d'una petita parada de joguines que ella regentava a l'estació de trens de Montparnasse, a París, catorze hores al dia, els set dies de la setmana.

El 1926, el director de la revista *Ciné-Journal*, Léon Druhot, va reconèixer Georges Méliès a la botiga de joguines de Montparnasse. Aquella casualitat va obrir el camí per reivindicar la figura de Georges Méliès.

3.6. Georges Méliès, el creador del cinema

Els cineastes francesos van treballar ràpidament per rehabilitar el nom de Georges Méliès. Es van organitzar sopars i gales per recaptar fons per tal que pogués viure dignament, sense treballar a la botiga de joguines. De mica en mica, es va recuperar la seva obra. Aviat van començar els homenatges i les exposicions, que han arribat fins avui dia.

Georges Méliès es va retirar, amb Jehanne d'Alcy, en una residència per a cineastes al castell d'Orly. Allà va poder dibuixar i escriure, dues de les seves grans passions. I també va tenir temps per fer balanç de tota la seva obra en nombroses entrevistes i col·laboracions amb periodistes. Va morir el 21 de gener de 1938.

Georges Méliès és un dels personatges fonamentals de la història del cinema. Va saber entendre la gent i els gustos del seu temps. Amb creativitat i astúcia, va donar forma a l'espectacle cinematogràfic tal com l'entendem avui: un moment màgic en el qual caben les grans i les petites històries, les emocions i la fantasia. La seva empremta ha arribat fins a l'actualitat.

El 22 d'octubre de 1931, en un banquet a l'Hotel Claridge de París i davant 800 convidats, Georges Méliès va rebre la Legió d'Honor, màxima condecoració de l'Estat francès. Durant la cerimònia, Louis Lumière va prendre la paraula i es va adreçar a Méliès dient: «Reto homenatge, en vostre, al creador de l'espectacle cinematogràfic».

Comença l'espectacle

George Méliès i el cinema del 1900

De l'11 d'octubre al 7 de novembre de 2019

Plaça de l'Ajuntament

Logroño

Horari:

De dilluns a diumenge, d'12.30 a 14 h i de 17 a 21 h.

Dissabtes, diumenges i festius, d'11 a 14h i de 17 a 21h

Visites guiades:

De dilluns a divendres, a les 19h

Dissabtes, diumenges i festius, a les 12h i les 19h

Visites guiades grups: de 9.30 a 13.30 h i de 15 a 17 h

Visites grups escolars: Prèvia cita al telèfon 900 80 11 37

Servei d'Informació de "la Caixa":

Tel. 900 223 040

info@fundacionlacaixa.org

Entrada gratuïta

Àrea de Comunicació de l'Obra Social "la Caixa"

Beatriz Juan de Sentmenat / bjuan desentmenat@caixabank.com / 630 025 242

Sala de Premsa Multimèdia: <http://premsa.lacaixa.es/obrasocial>